

Bioregions

Peter Berg

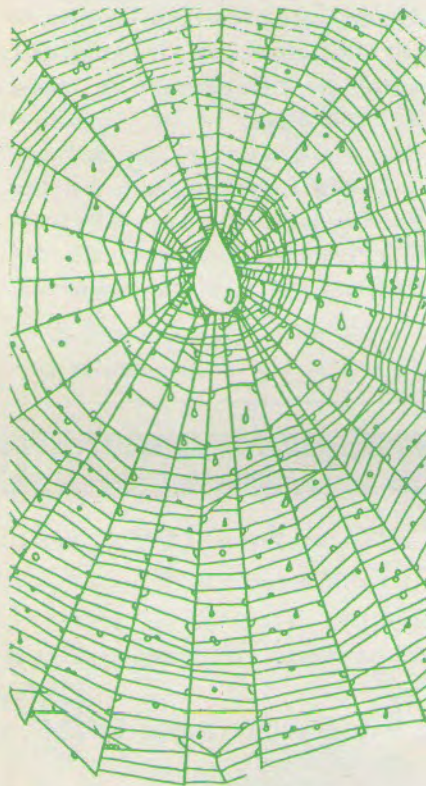
On vivim, de debò, cadascú de nosaltres? D'ençà de l'adveniment, fa dos segles, de l'Èra Industrial (i des de fa només poques dècades a gran part del món), la resposta a aquesta qüestió bàsica s'ha expressat en termes cada cop més urbans, estatalistes, i tecnològics, més que no pas en els termes dels processos de la vida mateixa. Fes la pregunta a la propera persona amb qui et trobis, i ja et pots esperar com a mínim una part d'aquesta resposta: "En una casa numerada al carrer tal, en algun districte d'una ciutat, dins d'alguna província, estat o departament, de l'estat-nació tal, dins d'un bloc de potències del Primer, Segon o Tercer Món. Això és, quan no sóc a ..., un altre lloc tot anant a la feina en cotxe, en bus, en tren o en avió."

Vivim tots dins de la trama de la vida, per descomptat. Els nostres cossos i sentits són els d'uns mamífers que habiten la biosfera. Tots els nostres aliments, la nostra aigua i els nostres materials provenen dels processos de la biosfera. Però durant l'Èra Industrial, i assolint un clímax al darrer període industrial, a partir de la II Guerra Mundial, la realitat de la nostra interdependència amb totes les formes de la vida s'ha convertit en una abstracció borrosa. Hem sofert la il·lusió de creure que les nostres vides estaven segures a l'empar de les màquines. Ara mateix, la separació entre la nostra consciència de qui som i d'on som, per una part, i la trama planetària de la vida de la qual la nostra espècie forma part, per l'altra, és prou crítica com per amenaçar la supervivència de totes dues coses. Ens trobem en la situació, alhora absurda i tràgica, d'algú que cala foc a casa seva per escalfar-se al mig d'una tempesta de neu, destrossant uns àmbits de vida cada vegada més amplis sense adonar-nos del lligam fonamental que ens hi uneix.

Però, com podem tornar a descobrir on vivim de veritat?

Les *bioregions* són àrees geogràfiques que comparteixen característiques comunes de sòl, conques hidrogràfiques, clima, i plantes i animals nadius que existeixen dins de la biosfera planetària sencera com a elements únics i intrínsecs que contribueixen a mantenir-hi la vida. Hem de considerar-les com si posseïssin la distinció diversa i necessària des de fulles fins arrels, o des de braços fins a cames. La

selva de l'Amazones, per exemple, subministra tant d'oxigen que se la podria considerar un pulmó de la biosfera. El delta del Nil constitueix un ronyó per al Mar Mediterrani. Per sota i arreu de les xarxes industrials de cases en filera i fàbriques, carrers i clavegueres, autopistes i vies de tren, oleoductes i gasoductes, jurisdiccions legals i fronteres polítiques, aquesta geografia natural de la vida continua sobrevivint.

Tothom viu dins d'una bioregió o altra. Abans de l'industrialisme, la realitat de viure en un únic lloc-de-vida quedava reflectida en unes cultures adaptatives que establien relacions de reciprocitat amb els cicles i amb les condicions del lloc on es vivia. Encara en queden uns exemples poderosos, com ara la relació profundament sagrada dels Hopi amb el cultiu, en terres de secà, del blat de moro, amb la pluja, amb les *planes* i la reverència a la Terra, al sud-oest dels Estats Units. Alguns vestigis continuen obstaculitzant els dissenys dels estats-nació, com ara la persistència heroica (després de vuit segles de dominació) de la cultura i llengua gaèlica, al costat occidental de la Gran Bretanya. Les cultures plenament adaptatives constitueixen interaccions natives dels mamífers humans, tan naturals com qualsevol altre aspecte de la vida d'una bioregió.

Per a la majoria de la gent, però, el fet d'habitar una bioregió única ha perdut la seva preeminència com a element de supervivència. Mentre perduri aquesta condició, cap bioregió no està protegida de l'amenaça de veure paralitzada la seva capacitat de nodrir la vida. "Tallem la selva amazònica per fer pasta de paper de diari - cal seguir les fluctuacions del preu del petroli!" "Aplanem la 'Black Mesa' dels Hopi - ens cal carbó per produir electricitat perquè els llums de Los Angeles puguin brillar tota la nit!". No hi ha manera d'assegurar la supervivència de la biosfera sense salvar cada bioregió, i és especialment important que cada persona que visqui dins la societat industrial comenci a cultivar la consciència bioregional.

La *Rehabilitació* és un terme que designa l'adopció de la pràctica de viure-en-el·lloc, de tornar a ser part d'una bioregió. Un primer pas és familiaritzar-se amb les característiques naturals específiques del lloc on es viu. El nord de Califòrnia, per exemple, humit i verd, no forma un continuum amb la part seca i desèrtica de l'estat. El Nord de Califòrnia és un país natural diferent, 'Shasta'. Les Muntanyes Ozark són una formació calcària elevada, amb una identitat natural única de conques i vegetació, que s'estén sobre la frontera d'Arkansas i Missouri, la bioregió d'"Ozarkia". Aquelles àrees del nord de Maine, als EUA, i de New Brunswick, al Canadà, que estan sota la influència de l'Oceà Atlàntic, comparteixen la mateixa bioregió, el Golf de Maine.

Cada lloc se situa dins d'una bioregió. Cada metròpoli existeix dins d'un entorn natural: Manhattan a la vall inferior del riu Hudson; Londres a la vall del Tàmesi. Les barriades de les grans ciutats, les ciutats mitjanes, els pobles, les àrees agrícoles rurals, els boscos i els parcs naturals, tots es troben dins d'unes bioregions específiques.

Un cop determinats l'extensió i el caràcter d'un lloc-de-vida, es poden adoptar plantejaments de rehabilitació envers una immensa varietat d'activitats i d'àrees amb problemes. Actualment, l'ensenyament i la conscienciació tenen una prioritat especial, i grups d'estudis bioregionals ja han aparegut a més de 50 àrees dels Estats Units i Canadà. Aquests

Consciència Cultural Bioregional¹

Peter Berg

publiquen revistes i paquets informatius sobre les seves bioregions, i sovint enfocquen temes polítics especialment immediats. A Shasta, per exemple, el Frisco Bay Mussel Group es va convertir en un portaveu tenaç de l'oposició als transvasaments d'aigua des de les conques del nord de Califòrnia cap a Los Angeles, i a les eleccions del 1982 va contribuir activament a la derrota d'una pràctica que fins aleshores havia estat freqüent (més del 90% dels votants de Shasta es va oposar a l'últim pla de desviació - el vot unilateral més gran de la història de Califòrnia).

Per als descentralistes en general, el concepte de bioregió respón a la pregunta, "Descentralitzar cap a on?". Els activistes antinuclears comencen a ser pro-bioregionalistes. Les cooperatives locals d'alimentació i els grups locals de defensa dels recursos naturals estan descobrint que organitzar-se segons les divisions de conques hidrogràfiques i de bioregions augmenta la seva eficàcia.

El bioregionalisme és un pas important més enllà del pensament conservacionista o ambientalista. S'adreça directament al destí de la Terra, no solament com a tema 'ecològic', sinó com la qüestió central amb la qual la humanitat s'ha d'enfrontar.

(traduït de 'Resurgence', N° 98, maig/juny 1983.)

Ja fa una dècada que sóc activista bioregional, i una persona que observava el meu comportament va dir, "La definició d'un activista bioregional deu ser 'algú que va per tot arreu dient a tothom que es quedi allà on és!'". És massa 'privada' aquesta broma?

Per a molts que formem el moviment bioregional des de fa gairebé 20 anys, ha estat molt interessant observar que el recentment publicat 'Memorandum of Understanding: Agreement on Biodiversity in the State of California' fa servir el terme '**bioregió**', i jo crec que és un molt bon senyal. És bo, també, que es faci servir la paraula 'biodiversitat'. Tots dos termes s'han encunyat fa poc, i és probable que indiquin uns camins útils per resoldre problemes de gestió de recursos que anteriorment no s'havien solucionat de manera satisfactòria. Però

la importància de la meua presència aquí és per tal d'explicar-

vos que la 'bioregió' és essencialment una idea cultural, i no pas un concepte purament de les ciències naturals.

Permeteu-me que faci un breu repàs històric. La preocupació pel medi ambient és un fenomen relativament recent dins la consciència industrial. '*Silent Spring (Primavera silenciosa)*', de Rachel Carson, es va publicar l'any 1962 i va posar en marxa el moviment ambientalista: 10 anys després, l'any 1972, ja s'havia guanyat tant de respecte que el govern dels Estats Units va establir una Agència de Protecció del Medi Ambient (EPA).

L'ONU va convocar una conferència sobre el Medi Ambient el mateix any, quan en feia 10 des que s'havia publicat "*Silent Spring*". En aquells moments, fins a cert punt, es va incorporar - o, com dirien alguns, es va cooptar - el fervor dels primers ambientalistas. Per exemple, el director de l'EPA era nomenat pel President, i es preocupava menys o més pel medi ambient segons la política del govern. A la Conferència de l'ONU a Estocolm, resultava sorprenent veure unes

deu mil persones als carrers, que es podrien haver anomenat 'planetaris', i que no tenien cap tipus de representació a l'ONU. Tenien unes preocupacions molt importants, com ara la intoxicació amb mercuri al Japó, però atès que no eren representants oficials de cap estat-nació, no comptaven com a jugadors de debò a l'ONU, la qual, en realitat, intervé en conflictes d'interessos nacionals, i no contempla necessàriament la voluntat de la gent en general.

Així les coses, algunes persones van començar a sentir que calia una comprensió més profunda del significat ecològic de les activitats d'individus, de societats i d'institucions. Molta gent, de fet, sentia que la

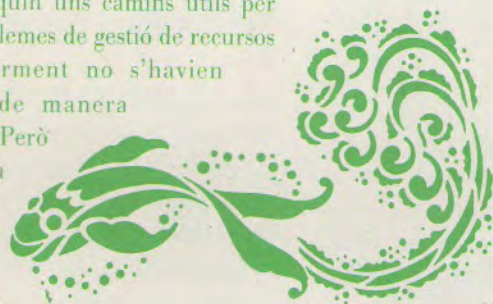
biologia ja sorgia com a substitut de la física en el domini de la consciència de l'era industrial. Aquestes persones actuaven de diverses maneres per mirar de crear una cul-

tura, un estil de vida, i un sentiment polític que marqués aquesta nova comprensió, diguem-ne ecologista en comptes d'ambientalista.

El concepte de bioregió va sorgir d'aquell període com a manera de determinar la ubicació d'un individu dins la biosfera. Eres un membre d'un estat-nació? - Bé, desgraciadament, sí. Però en termes biosfèrics planetaris, eres un habitant d'una bioregió. Les bioregions són els països naturals del planeta.

Tot un ventall de persones, des d'activistes comunitaris a ecologistes, poetes i nadius americans, van començar a treballar plegades en aquesta idea. Voldria llegir una part del resultat de la col·laboració entre Raymond F. Dasmann, el conegut ecologista californià; i jo mateix, pensant com a activista, quan vàrem intentar descriure la situació en un assaig intitolat '*Rehabitar Califòrnia*'. Heus aquí la definició d'una paraula nova, '**rehabilitació**':

Rehabilitació significa aprendre a viure-en-el·loc a una àrea que ha estat malmesa i lesionada per les explotacions del passat.

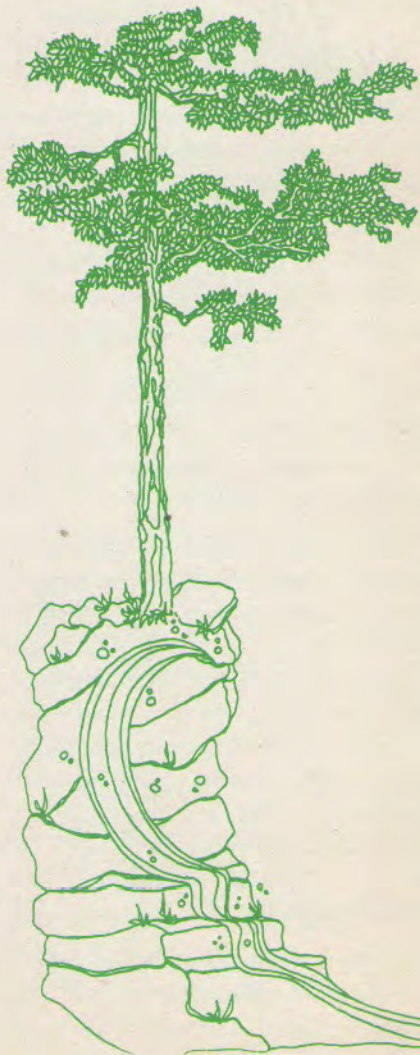

Significa convertir-se en nadiu d'un indret tot assabentant-se de les relacions ecològiques específiques que operen dins i al voltant d'aquell indret. Significa comprendre les activitats i desenvolupar un comportament social que enriqueixi la vida d'aquell lloc.

I ara, la paraula **bioregió**:

Nosaltres definim 'bioregió' d'una manera diferent de la 'província biòtica' de Dasmann o la 'província biogeogràfica' d'Udvardy. El terme es refereix tant a un terreny geogràfic com a un terreny de la consciència - a un lloc i a les idees que s'hi han desenvolupat per a viure-hi. Dins d'una bioregió, les condicions que han influït la vida són semblants, i aquestes condicions han influït l'ocupació humana.

Una bioregió pot ser determinada inicialment a partir de la climatologia, la fisiografia, la geografia dels animals i les plantes, la història natural i altres ciències naturals descriptives. Però qui millor descriu els límits definitius d'una bioregió són les mateixes persones que hi han viscut, a través del reconeixement

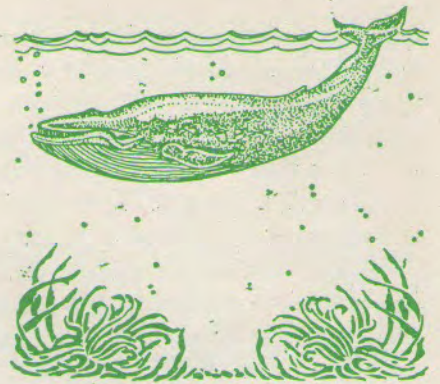

humà de les realitats de viure-en-el-lloc. Totes les formes de vida del planeta estan interconnectades de certes maneres ben evidents, i de moltes més que a penes no s'han explorat encara. Però existeix una clara ressonància entre els éssers vivents i els factors que els influeixen, i aquesta es manifesta de formes específiques en cada lloc concret del planeta. Descobrir i descriure aquesta ressonància és una manera de definir una bioregió.

Aquesta descripció i definició és més àmplia que la que apareix actualment al Memorandum, però no és la meva intenció criticar això. Crec que els passos que s'han fet són positius, però voldria passar a considerar fins on ha evolucionat el moviment bioregional als Estats Units i a altres llocs. Actualment, existeixen uns dos-cents grups i publicacions només a Amèrica del Nord. S'han celebrat quatre Congressos Bioregionals d'Amèrica del Nord, i n'hi haurà un altre a Texas l'any vinent (a la fi de 1994 s'en han realitzat 6).

Ara mateix, Austràlia està experimentant un moment històric molt semblant a la institucionalització de l'ambientalisme als EUA. El govern laborista acaba d'adoptar molts dels objectius dels 'greenies' (verds) d'una manera que se l'ha anomenat 'verd pàlid'. En conseqüència, s'han format diversos grups bioregionals de ciutadans.

Aquesta idea s'ha popularitzat també a Mèxic, per motius que són ben palesos per qualsevol que hi hagi estat, o a l'altament contaminada Ciutat de Mèxic o al camp, on la indústria agrícola ha perjudicat greument el paisatge. S'han celebrat, a més, quatre camps bioregionals intermitents a Itàlia, on la idea està lligada amb la resurrecció d'entitats regionals polítiques i culturals. A d'altres punts d'Europa, el concepte es relaciona amb el separatisme polític o ètnic. Per exemple, Catalunya compta amb un grup bioregional molt actiu, anomenat Alternativa Verda, que advoca pel separatisme català. Aquest fenomen es veu, també, a Gal·les i Cornualla, i ara existeix un grup anomenat el 'Moviment pel Centre d'Anglaterra'. Jo espero que moltes d'aquestes iniciatives evolucionin d'una manera semblant a allò que ha estat la fragmentació de la URSS.

Per descomptat, el concepte bioregional es pot aplicar a un ampli ventall de fenòmens culturals, socials i polítics. No intentaré detallar-ne la totalitat potencial, però està clar que uns objectius polítics serien la descentralització i la planificació ecològica, tant de ciutats com de zones rurals. Els urbanites han d'entendre d'alguna manera que formen part d'unes regions naturals, les bioregions, i han d'intentar harmonitzar-s'hi des de la perspectiva de nous pioners urbans.

El Nord de Califòrnia - que en termes bioregionals es pot considerar que s'estén des de les muntanyes Klamath-Siskiyou fins a la Sierra Nevada, baixant per la costa fins a la badia de San Francisco si més no, i possiblement fins a San Luís Obispo - ha estat anomenat "Bioregió Shasta" per l'ecologista Ray Dasmann, pel poeta Gary Snyder, i per moltes persones més, algunes de les quals acaben de participar en la primera Trobada Bioregional de Shasta. Cinc o sis, o més, de les grans àrees anomenades bioregions al 'Memorandum of Understanding' estan situades dins d'aquest territori més extens.

Els professionals i educadors aquí presents hauríeu de saber que molta gent normal ja ha començat a adoptar una noció ecocèntrica dels objectius socials del futur. Faríeu molt bé de buscar el contacte amb aquesta gent i d'acceptar la seva participació a tots els nivells possibles. Espero que aquesta sigui si més no una part de la funció dels pròxims Consells Bioregionals, i que aquests incloguin també moltes classes de persones que fan la seva vida al bosc, als rius i als oceans, i també molts nadius americans.

¹ Publicat a "proceedings of the Symposium on Biodiversity of Northern California", 28-30 d'octubre de 1991, Santa Rosa, Califòrnia